

DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2024-42-11>

УДК (UDC): 504 + 378

А. А. ГРЕЧКО

викладачка, аспірантка кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи

e-mail: a.a.hrechko@karazin.ua ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9987-2586>*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

П. Р. ПОНОМАРЕНКО,

аспірантка кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи

e-mail: polina.ponomarenko@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-4874-4192>*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

Є. П. ТЕРТИЦЬКИЙ

аспірант кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи

e-mail: yevhen.tertytskyi@student.karazin.ua ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-6434-200X>*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

В. В. ГОЛОЛОБОВ

аспірант кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи

e-mail: vadim.gololobov@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-0086-0303>*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

СТАЖУВАННЯ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ В ОСВІТНІХ УСТАНОВАХ ШВЕЦІЇ

Підтримка молодих науковців державами-партнерами України під час війни та по її закінченню є ключем до відновлення та відбудови нашої держави. Проєкти, які націлені на взаємодію між молодими та досвідченими науковцями дають змогу створити синергетичну дію, яка є рушієм до створення нових ідей. Участь в освітніх проєктах запорука отримання нового досвіду, формування нових компетентностей, які дозволяють всебічно охоплювати обрану проблематику у дослідженнях, шукати нові нестандартні підходи до вивчення та вирішення проблем. Аспіранти кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи на початку нового навчального року взяли участь одразу у двох проєктах. Першим став Швецький проєкт «Компетентнісна допомога для України — Competence Aid For Ukraine (CAFU)», який проходив у два етапи - дистанційно та очно з навчальним виїздом у Швецію. До проєкту долучились доцентка кафедри Анастасія Клещ та аспірантка Аліна Гречко. Другим проєктом став CAPABLE (Common Academic Practices and Abilities in Learning for Research) програми SI Baltic Sea Neighbourhood, який також проходив в два етапи. Участь в цьому проєкті брали аспіранти Поліна Пономаренко, Вадим Гололобов та Євген Тертицький. Викладачі навчально-наукового інституту екології також долучились до обох частин цього проєкту. Серед залучених викладачів: професор Андрій Ачасов, доцентка Ганна Тітенко, доцентка Світлана Бурченко та викладачка Анна Кот.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: міжнародний проєкт, Швеція, стажування, сталий розвиток, обмін досвідом, CAFU, CAPABLE, повоєнне відновлення

Як цитувати: Гречко А. А., Пономаренко П. Р., Тертицький Є. П., Гололобов В. В. Стажування молодих вчених в освітніх установах Швеції. *Людина та довкілля. Проблеми неоекології*. 2024. Вип. 42. С. 161-167. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2024-42-11>

In cites: Hrechko, A. A., Ponomarenko, P. R., Tertytskyi, Ie. P., & Gololobov, V. V. (2024). Internships for young scientists at educational institutions in Sweden. *Man and Environment. Issues of Neoeology*, (42), 161-167. <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2024-42-11> (in Ukrainian)

© Гречко А. А., Пономаренко П. Р., Тертицький Є. П., Гололобов В. В., 2024

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0

Проекти, націлені на підтримку українських молодих науковців, мають надзвичайно важливе значення для майбутнього повоєнного відновлення країни. Після масштабних руйнувань і втрат, спричинених війною, Україна потребує не тільки фізичної реконструкції, але й інтелектуальної та технологічної бази для стійкого розвитку. Підтримка молодих дослідників у різних наукових галузях – це інвестиція в майбутнє України, яка допоможе прискорити процеси відновлення, зміцнити національну економіку та підвищити міжнародний статус країни в науковому співтоваристві.

Надання можливостей для українських науковців через стипендії, гранти, стажування та партнерські програми з університетами й дослідницькими центрами інших країн дає можливість зберегти та розвивати науковий потенціал, навіть за складних умов.

Крім того, такі проекти сприяють інтеграції українських науковців у світову наукову спільноту, що має стратегічне значення для майбутнього України. Участь у міжнародних наукових ініціативах, обмін досвідом і доступ до сучасних дослідницьких платформ розширюють професійні горизонти українських фахівців та сприяють появі нових спільних досліджень і розробок.

З 4 червня до 25 червня 2024 року до участі у онлайн-курсу та серії семінарів «Sustainable development and decision making» проекту «Компетентнісна допомога для України — Competence Aid For Ukraine (CAFU)» доєдналися доцентка кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи *Анастасія Клець* разом з аспіранткою кафедри *Аліною Гречко*.

Цей проєкт фінансується Шведським інститутом. Ключовою метою проєкту «Компетентнісна допомога для України — Competence Aid For Ukraine (CAFU)» є надання українській студентській та академічній молоді компетенцій, які доповнять їхнє навчання, створять можливості комплексного впливу на післявоєнне відновлення України, які будуть відповідати стандартам Європейського Союзу та Цілям сталого розвитку ООН. Серед учасників консорціуму партнерів проєкту: Folkuniversitetet, Уппсальський університет (Швеція), Sustainability InnoCenter Ekonomisk förening (Швеція), Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.

В рамках онлайн сесії семінари та воркшопи були присвячені всебічному висвітленню питань цілей, економічних, соціальних та екологічних положень сталого розвитку [1], опрацювання практичних кейсів з прийняття управлінських рішень в контексті прагнень досягнення цілей сталого розвитку тощо. Організовані інтерактивні дискусії, робота в групах над виконанням завдань та жваве спілкування серед учасників проєкту – є візитівкою семінарів проєкту CAFU, що дали реальну можливість розвинути існуючі або набуті нові компетентності прийняття рішень на основі доктрини сталого розвитку (рис. 1).

Підсумковим заходом онлайн-частини проєкту стала підготовка та презентація проєктів-пропозицій щодо втілення принципів сталого розвитку в процесі повоєнної відбудови України, який дав змогу учасникам оцінити можливості практичного використання отриманих знань та вмінь. До оцінки членами журі було представлено

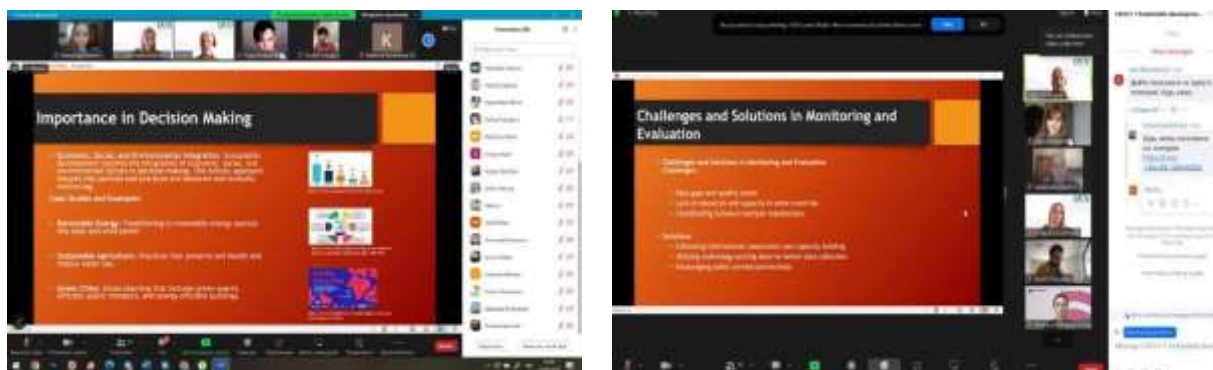

Рис. 1 – Участь в онлайн частині проєкту CAFU [2]

Fig. 1 - Participation in the online part of the CAFU project [2]

5 групових проєктів, націлених на досягнення унікального комплексу обраних цілей сталого розвитку, які на думку учасників груп будуть найбільш актуальними та перспективними для задоволення потреб українського суспільства задля відбудови. Окремо слід відзначити, що залученість до проєкту CAFU учасників, які мають різний фах та спеціалізацію, вік, досвід, сприяла плідному обміну думок та налагодженню стійких зв'язків між ними, що дозволило сформулювати різнопланові та креативні ідеї проєктів.

За результатами проходження онлайн частини проєкту CAFU доцентка *Анастасія Клець* та аспірантка *Аліна Гречко* отримали

сертифікати учасників на 45 академічних годин, які засвідчують опанування нових компетентностей у галузі планування проєктів у сфері сталого розвитку (рис.2).

Після завершення онлайн частини сесії за проєктом CAFU за результатами набраних під час семінарів балів проведене опитування учасників щодо бажання та можливості участі в офлайн частині, яка представляла собою навчальний візит в Швецію в рамках проєкту. Аспірантка *Аліна Гречко* разом з представниками соціологічного факультету, ФГГРТ та ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» виборола участь в офлайн частині проєкту серед 25 учасників.

Рис. 2 – Сертифікати за участь в онлайн частині проєкту CAFU [3]
Fig. 2 - Certificates for participation in the online part of the CAFU project [3]

В рамках освітнього візиту, який відбувся з 28 жовтня по 1 листопада 2024 року учасники проєкту мали низку освітніх і культурних заходів (рис. 3). Під час освітньої частини проєкту був інтенсивний курс лекцій, присвячених сталому розвитку, управлінню проєктами та формуванню ключових компетенцій. В рамках лекцій відбулось знайомство з системою освіти в Швеції та окремо – з системою Learning in Work; визначити спільні та відмінні риси з в освітньому процесі та застосуванні інноваційних підходів у навчанні студентів у Швеції та Україні. Важливою складовою навчання стали тренінги провідного фахівця проєктного менеджменту Алі Рашиді зі створення власних проєктів. Окремий блок лекцій був присвячений досвіду Швеції у сфері поводження з відходами. В межах навчального візиту учасники відвідали провідні освітні та інноваційні установи та організації в містах Уппсала та Стокгольм. Учасники відвідали

інноваційний корпус Упсальського університету та долучились до участі в форумі зі сталого розвитку, під час якого обговорили ключові аспекти поводження з відходами. Відвідування лекцій в Парку зелених інновацій Ултуна стало родзинкою навчального візиту, адже там в дружній атмосфері вивчені кейси з інновацій у екологічній та сільськогосподарській сфері. Під час поїздки до Стокгольму учасники долучились до лекції за проєктом «Стокгольм. Королівський морський порт» де мали змогу ознайомитися з принципами ревіталізації території та створення екологічного міського простору, що допоможе у відновленні України після війни.

В рамках культурних заходів учасники відвідали музей Саксен, ознайомились зі старовинними спорудами Упсали та Стокгольму, та мали змогу неформально поспілкуватись про свої наукові інтереси, бачення майбутнього України як між собою так і з організаторами проєкту.

а) Спільне фото учасників проєкту CAFU

б) Лекція в Парку зелених інновацій Ултуна

в) Folkuniversitetet

Рис. 3 – Участь в навчальному візиті по проєкту CAFU [4]**Fig. 3** - Participation in the CAFU study visit [4]

Проект CAPABLE (Common Academic Practices and Abilities in Learning for Research) програми SI Baltic Sea Neighbourhood спрямований на надання знань, навичок та можливості для налагодження контактів аспірантам, які захищають свої дисертації в університетах, що входять до мережі BUP (Балтійська університетська програма), і зосереджуються на темах сталого розвитку. Учасники заходів цього проєкту отримують менторську підтримку та зворотний зв'язок щодо своїх дисертацій, а також тренінги з академічного розвитку, зокрема з академічного письма, підготовки презентацій, розвитку критичного мислення, розробки наукових аргументів тощо.

З 12 вересня по 24 жовтня 2024 року до проєкту CAPABLE доєдналися аспіранти кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи *Поліна Пономаренко, Вадим Гололобов та Євген Тертицький*.

На першому етапі участі в проєкті учасники відвідали серію з чотирьох навчальних семінарів. Семінари були присвячені широкому колу питань, зокрема, висвітленню тем з розвитку академічного письма для PhD-студентів, опануванню методів досліджень, важливості впровадження стартапів та інновацій у ході підготовки наукових статей до публікації, можливостей та обмежень у використанні штучного інтелекту в підготовці текстів, тощо (рис.4). Двогодинні онлайн-семінари вдало комбінували елементи теоретичних лекцій з дискусійними активностями та практичними завданнями, що дало змогу учасникам не тільки дізнатися про прийоми покращення навичок написання наукових робіт та їх презентації, а й, що є особливо цінним, отримати персональні поради як найкраще презентувати результати своїх власних досліджень.

Рис. 4 – Семінари та комбіновані виступи учасників конференції проєкту CAPABLE**Fig. 4** - Seminars and combined online presentations of CAPABLE project participants

На другому етапі проєкту аспіранти *Поліна Пономаренко* та *Євген Тертицький* прийняли участь у чотириденній конференції «CAPABLE PhD student conference» в Уппсальському університеті, що тривала з 11 по 14 листопада 2024 року. У ході конференції, кожен з учасників виступив з доповіддю-презентацією своїх досліджень та отримав зворотний зв'язок від провідних експертів та колег-аспірантів у своїй галузі щодо актуаль-

ності теми дослідження, а також навичок академічного письма. Також, програма конференції включала можливість відвідування воркшопів із дизайн-мислення, практичних сесій з підготовки наукових презентацій та публікацій, воркшопу з пошуку міждисциплінарних зв'язків наукових досліджень, неформальні заходи з нетворкінгу із місцевими аспірантами та дослідниками. За результатами учасники отримали сертифікати (рис.5).

Рис. 5 – Сертифікат за участь в проєкті CAPABLE
Fig. 5 - Certificate for CAPABLE project participation

Викладачі навчально-наукового інституту екології також долучились до обох частин проєкту CAPABLE. 24 жовтня 2024 року проведено онлайн-семінар на тему «Системний аналіз задля сталого розвитку», спікерами якого були професор кафедри екології та менеджменту довкілля *Ачасов Андрій Борисович*, директорка навчально-наукового інституту екології *Тітенко Ганна Валеріївна*, викладачка кафедри екології та менеджменту довкілля *Кот Анна Григорівна* [5]. У другій частині проєкту, а саме – чотириденній конференції «CAPABLE PhD student conference»

в Уппсальському університеті взяли участь директорка навчально-наукового інституту екології *Тітенко Ганна Валеріївна* та доцентка кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи *Бурченко Світлана Володимирівна*. Під час конференції викладачі провели рецензування наукових досліджень аспірантів-учасників, надали свої рекомендації щодо підготовки наукових публікацій та презентацій, а також разом з організаторами та науковцями з різних країн провели воркшоп з міждисциплінарних зв'язків наукових досліджень аспірантів.

Список використаної літератури

1. What are the Sustainable Development Goals? | Policy and advocacy | Sightsavers. *Sightsavers*. URL: https://www.sightsavers.org/policy-and-advocacy/global-goals/?gad_source=1&gclid=CjwKCAiA3ZC6BhBaEiwAeqfvyyuJSiqnZaLyqjGV7OXrNHkF9bc_8IB-pOLW6nY8bn2E5-NqlrmsJMhoCI20QAvD_BwE (дата звернення: 26.10.2024)
2. Участь у проєкті «Компетентнісна допомога для України – Competence Aid For Ukraine (CAFU)» - Навчально-науковий інститут екології Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. URL: <https://ecology.karazin.ua/news/uchast-u-proiekti-kompetentnisna-dopomoga-dlja-ukraini-competence-aid-for-ukraine-cafu/> (дата звернення: 18.10.2024)
3. Швецький проєкт «Компетентнісна допомога для України – Competence Aid For Ukraine (CAFU)» : підбиття підсумків - Навчально-науковий інститут екології Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. URL: <https://ecology.karazin.ua/news/shveckij-proiekt-kompetentnisna-dopomoga-dlja-ukraini-competence-aid-for-ukraine-cafu-pidbittja-pidsumkiv/> (дата звернення: 18.10.2024)

4. Каразінський університет вивчає шведський досвід сталого розвитку в межах проєкту CAFU. . URL: <https://karazin.ua/news/karazinskyi-universytet-vyvchaie-shvedskyi-dosvid-staloho-ro/> (дата звернення: 18.10.2024)
5. Навчально-науковий іститут екології Каразінського університету за підтримки Балтійської університетської програми (The Baltic University Programme) продовжує реалізацію проєкту CAPABLE. URL: <https://ecology.karazin.ua/news/navchalno-naukovij-istitut-ekologii-karazinskogo-universitetu-za-pidtrimki-baltijskoi-universitetskoi-programi-the-baltic-university-programme-prodovzhuie-realizaciju-proektu-capable/> (дата звернення: 26.10.2024)

Стаття надійшла до редакції 07.11.2024

Стаття рекомендована до друку 26.11.2024

A. A. HRECHKO

Lecturer, PhD Student of the Department of Environmental Monitoring and Protected Areas Management

e-mail: a.a.hrechko@karazin.ua ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9987-2586>

V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine

P. R. PONOMARENKO

PhD Student of the Department of Environmental Monitoring and Protected Areas Management

e-mail: polina.ponomarenko@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-4874-4192>

V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine

Ie. P. TERTYTSKYI

PhD Student of the Department of Environmental Monitoring and Protected Areas Management

e-mail: yevhen.tertytskyi@student.karazin.ua ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-6434-200X>

V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine

V. V. GOLOLOBOV

PhD Student of the Department of Environmental Monitoring and Protected Areas Management

e-mail: vadim.gololobov@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-0086-0303>

V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine

**INTERNSHIPS FOR YOUNG SCIENTISTS AT EDUCATIONAL INSTITUTIONS
IN SWEDEN**

The support of young scientists by Ukraine's partner countries during and after the war is key to the restoration and reconstruction of our country. Projects aimed at interaction between young and experienced scientists allow for a synergistic effect that drives the creation of new ideas. Participation in educational projects is the key to gaining new experience, developing new competencies that allow you to comprehensively cover the selected research topics, and look for new non-standard approaches to studying and solving problems. At the beginning of the new academic year, PhD students of the Department of Environmental Monitoring and Protected Areas Management took part in two projects at once. The first project was the Swedish project 'Competence Aid For Ukraine (CAFU)', which took place in two stages - remotely and in person with a study tour to Sweden. Associate Professor Anastasiia Klieshch and PhD student Alina Hrechko joined the project. The second project was CAPABLE (Common Academic Practices and Abilities in Learning for Research) of the SI Baltic Sea Neighbourhood programme, which also took place in two stages. Postgraduate students Polina Ponomarenko, Vadym Gololobov, and Ievgen Tertytskyi took part in this project. Teachers of the Karazin Institute of Environmental Sciences also joined both parts of this project. Among the faculty members involved were Professor Andrii Achasov, Associate Professor Ganna Titenko, Associate Professor Svitlana Burchenko, and Lecturer Anna Kot.

KEYWORDS: *international project, Sweden, internships, sustainable development, experience exchange, CAFU, CAPABLE, post-war recovery*

References

1. *What are the Sustainable Development Goals?* | Policy and advocacy | Sightsavers. Sightsavers. Retrieved from https://www.sightsavers.org/policy-and-advocacy/global-goals/?gad_source=1&gclid=CjwKCAiA3ZC6BhBaEiwAeqfvYuJSjqnZaLyqjGV7OXrNHkF9bc_8IB-pOLW6nY8bn2E5-NqlrmsJMhoCI20QAvD_BwE
2. V. N. Karazin Kharkiv National University. (2024, October 18). *Participation in the project "Competence Aid For Ukraine (CAFU)"*. Retrieved from <https://ecology.karazin.ua/news/uchast-u-proiekti-kompetentnisna-dopomoga-dlja-ukraini-competence-aid-for-ukraine-cafu/>
3. V. N. Karazin Kharkiv National University. (2024, October 18). *Swedish project "Competence Aid For Ukraine (CAFU)" – Summary of results*. Retrieved from <https://ecology.karazin.ua/news/shveckij-proiekt-kompetentnisna-dopomoga-dlja-ukraini-competence-aid-for-ukraine-cafu-pidbittja-pidsumkiv/>
4. V. N. Karazin Kharkiv National University. (2024, October 18). *Karazin University studies Swedish sustainable development experience within the CAFU project*. Retrieved from <https://karazin.ua/news/karazinskyi-universytet-vyvchaie-shvedskyi-dosvid-staloho-ro/>
5. V. N. Karazin Kharkiv National University. (2024, October 26). *Karazin Institute of Environmental Sciences continues the implementation of the CAPABLE project with the support of the Baltic University Programme*. Retrieved from <https://ecology.karazin.ua/news/navchalno-naukovij-istitut-ekologii-karazinskogo-universitetu-za-pidtrimki-baltijskoi-universitetskoi-programi-the-baltic-university-programme-prodovzhuie-realizaciju-proektu-capable/>

The article was received by the editors 07.11.2024

The article is recommended for printing 26.11.2024